

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

The Development of Teaching Model: Curriculum Development Course by Using Research Based Learning Approach for Pre-service Teachers.

พิจิตรา ทีสุกะ*

Phichitra Teesuka

สุเทพ อ่วมเจริญ**

Sutep Uamcharoen

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูปีที่ 2 สาขาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้ 2) แบบประเมินความสามารถ 3) แบบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ สถิติทดสอบแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คือ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ 2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และ 3) การตรวจสอบความเข้าใจในการเรียนรู้ โดยมีสาระการสอน 4 ประเด็นคือ 1) การวางแผนหลักสูตร 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การจัดระบบหลักสูตร และ 4) การประเมินหลักสูตรโดยประสิทธิภาพของกระบวนการ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (E_1) 80.00 และประสิทธิภาพของผลผลิต ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (E_2) 83.56 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า 1) ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังทดลองรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้หลังสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 3) ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ส่วนสาระที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือการใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือการส่งเสริมให้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน/ วิชาการพัฒนาหลักสูตร/ วิจัยเป็นฐาน

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The research aimed to develop a teaching model: curriculum development course by using a research based learning approach for pre-service teachers. The research samples were 30 English-major students in second-year students from the Faculty of Liberal Arts and Science Nakhon Phanom University, while enrolled in the second semester of the academic year 2013. who were selected using multistage random sampling. Research tools used in this study were: 1) a curriculum development knowledge test; 2) an ability evaluation test on the performance of curriculum development and 3) a questionnaire to investigate students opinions towards teaching model. Data were analyzed using statistics, percentages, mean, standard deviation, dependent t-test, and content analysis.

The results of this research were as follows: The development of teaching model. The researcher used the Constructivist Learning Model as the guidelines, called NPU Model which comprised of 1) Need Analysis, 2) Praxis understanding of new information, and 3) Understanding by checking, reviewing and using new knowledge. The NPU Model consisted of four steps as follow: 1) planning, 2) designing, 3) organization, and 4) evaluation. The result of the efficiency of learning was at 80/80. The result of the ability in curriculum engineering was 80.00 (E_1) and the knowledge gained was 83.56 (E_2). The differences of students learning outcomes of students knowledge before and after being taught by this model were statistically significant at the .01 level. 1) The students learning outcomes after instruction were higher than before the instruction. 2) The ability of the students in project work as a whole were at a high level. 3) The students opinions towards teaching model. Revealed that students agreed with all opinion statements at a high level. Students used questions to stimulate the attention and to gain highest in curriculum and to promote self planning respectively.

Keywords: The Development of Teaching Model/ Curriculum Development/ Research Based Learning

บทนำ

กระบวนการทัศน์ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการใช้องค์ความรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาดังกล่าว (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning: RBL) เป็นการได้มาซึ่งความรู้ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในแต่ละสาขา และกระบวนการวิจัยยังทำให้มีการวางแผนเตรียมการดำเนินการอย่างเป็นระบบจนค้นพบความจริง สร้างความรู้ใหม่ที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ (ทศนา แคมมณี, 2550: 3-6)

สำนักงานเลขาธิการคุรสภาได้รับอนุมัติให้ออกข้อบังคับคุรสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ สารสำคัญของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งกำหนดให้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ 9) ความเป็นครูมืออาชีพ จากมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวนี้ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษา ได้ปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเพื่อให้ได้บัณฑิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้และสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

ของคุรสภา โดยกำหนดให้นักศึกษาทุกคนคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต้องเรียนรายวิชา 30111702 การพัฒนาหลักสูตร เป็นรายวิชาบังคับ ซึ่งอยู่ในหมวดวิชาชีพครู ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม (คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 2550) และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กล่าวว่า มาตรฐานที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร สารความรู้เนื้อหาประกอบด้วย 8 ข้อดังนี้ 1) ปรัชญา แนวคิดทฤษฎีการศึกษา 2) ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย 3) วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย 4) ทฤษฎีหลักสูตร 5) การพัฒนาหลักสูตร 6) มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร 7) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 8) ปัญหาและแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะ 4 ข้อ ดังนี้ 1. สามารถวิเคราะห์หลักสูตร 2. สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย 3. สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 4. สามารถจัดทำหลักสูตร

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรจะทำให้เกิดผลดีนั้น ผู้สอนต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทิศทางของหลักสูตร เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนอีกแนวทางหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้นำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและผู้วิจัยใช้แนวความคิดการวิจัยในกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ซึ่งกระบวนการวิจัยจะช่วยให้

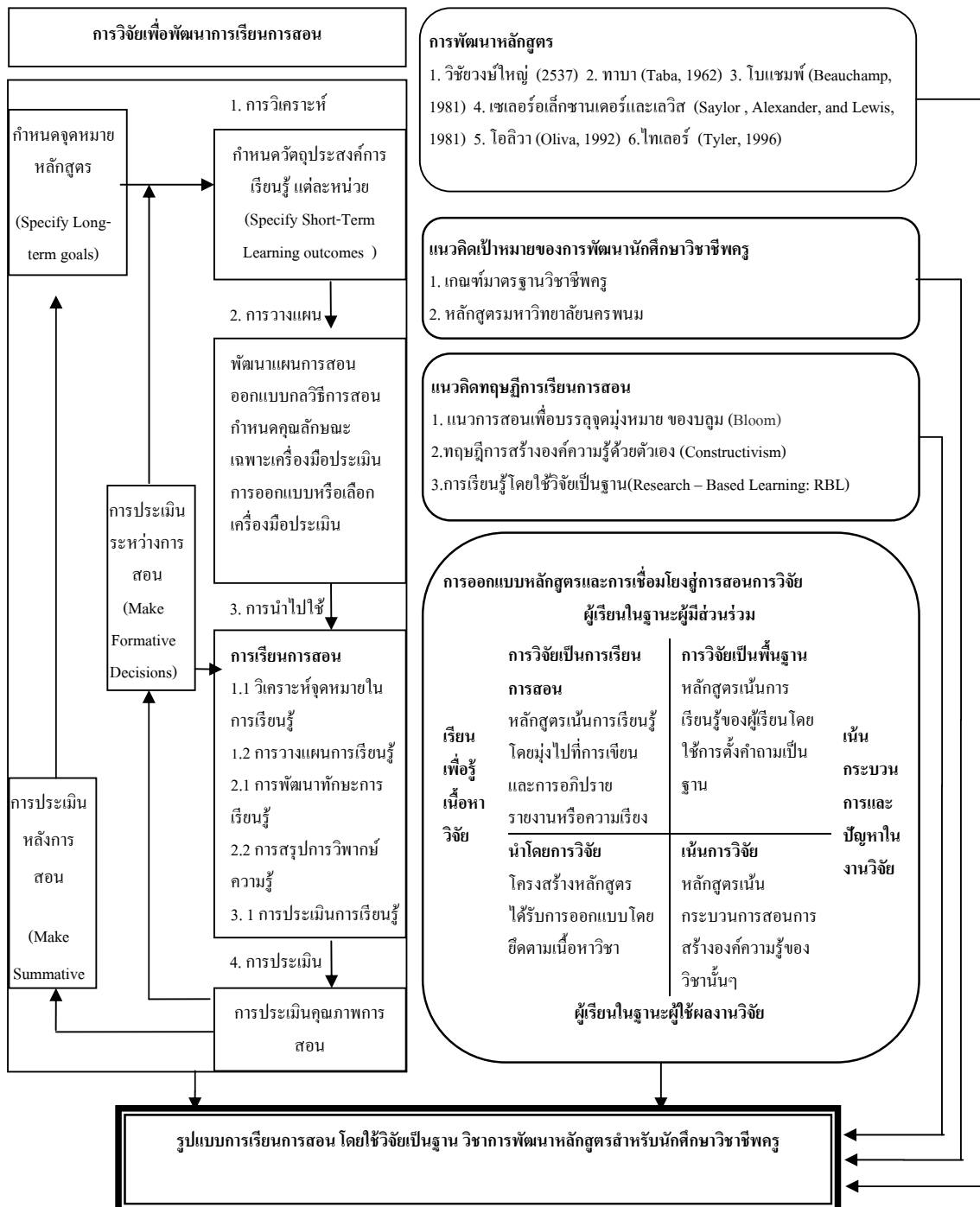

ผู้เรียนได้ฝึกการคิดการวางแผนฝึก การดำเนินงาน และฝึกหาเหตุผลโดยผสมผสานองค์ความรู้แบบ บูรณาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จาก สถานการณ์จริงหรือที่เรียกว่าโลกแห่งความเป็นจริง การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นพื้นฐานในการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนจะต้อง ปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยซึ่งผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา จะต้องให้ความเอาใจใส่เรียนรู้และทำวิจัยเพื่อให้ได้ สารสนเทศมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ ผู้สอนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรเล็งเห็นความ สำคัญในการศึกษาเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรอย่าง

เป็นระบบเพื่อการประกันคุณภาพเมื่อสิ้นสุดการเรียน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสร้างความมั่นใจให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในคุณภาพของนักศึกษาวิชาชีพครู จากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครพนม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และ สามารถพัฒนาหลักสูตรได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผล การเรียนรู้ของนักศึกษาต้องเป็นไปตามหลักสูตรและ ได้มาตรฐานคุณสุภาพผู้วิจัยได้ออกแบบการเรียน การสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามวิธีการเชิงระบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สรุปได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

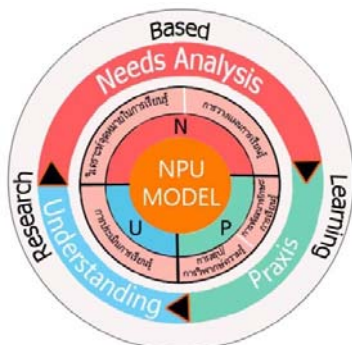

กรอบแนวคิดการวิจัย

การออกแบบการเรียนรู้ : การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และงานวิจัย				
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	การเรียนรู้ : การเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์; Biggs 3'P Model; และงานวิจัย			
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร : ไทเลอร์ ทาบา, เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และ เลวิส และ วิชช วงษ์ใหญ่	การทำความเข้าใจความจำเป็นในความรู้		การเลือกรับและทำความเข้าใจสารสนเทศใหม่	การตรวจสอบ ทบทวนและใช้ความรู้ใหม่
	การเข้าใจความท้าทาย		การสร้างโมเดลหรือการสร้างแนวความคิด	
	วิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้	การวางแผนการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การสรุป/การวิพากษ์ความรู้
				การประเมินการเรียนรู้

ตัวแปรต้น			
ขั้นตอนแบบจำลอง NPU Model	การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง		
	การทำความเข้าใจความจำเป็นในความรู้	การเลือกรับและทำความเข้าใจสารสนเทศใหม่	การตรวจสอบทบทวนและใช้ความรู้ใหม่
1. การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning)	ภาระงาน 1 (Task – 1)	การนำเสนอและประเมินตนเอง 1 (Presentation-Test – Unit 1)	วิสัยทัศน์ของหลักสูตร (Curriculum Vision) สามารถวิเคราะห์หลักสูตร
2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design)	ภาระงาน 2 (Task – 2)	การนำเสนอและประเมินตนเอง 2 (Presentation-Test – Unit 2)	พันธกิจของหลักสูตร (Curriculum Mission - Aim) สามารถจัดทำหลักสูตร
3. การจัดระบบหลักสูตร (Curriculum Organization)	ภาระงาน 3 (Task – 3)	การนำเสนอและประเมินตนเอง 3 (Presentation-Test – Unit 3)	แผนการจัด-โครงสร้างหลักสูตร (Lesson Organize –Unit Plan) สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย
4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation)	ภาระงาน 4 (Task – 4)	การนำเสนอและประเมินตนเอง 4 (Presentation-Test – Unit 4)	แผนการประเมิน (Evaluation Plan) สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

ภาพแบบจำลอง NPU Model

ตัวแปรตาม

1. ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร
2. ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูดังนี้

2.1 เปรียบเทียบด้านความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร ก่อนและหลังเรียนการสอนตามขั้นตอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.2 ศึกษาด้านความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในระหว่างการเรียนการสอนตามขั้นตอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.3 ศึกษาด้านความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในขั้นของการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน NPU Model ได้แก่

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาการศึกษาดุริยวิทย และสาขาวิชาสังคมศึกษา รวมนักศึกษา จำนวน 788 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ปีที่ 2 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มนักศึกษาจาก 5 สาขาวิชา สุ่มมา 1 สาขาวิชา ได้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ขั้นที่ 2 สุ่มจำนวนนักศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษมา จำนวน 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ใช้วิธีดำเนินการวิจัย ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

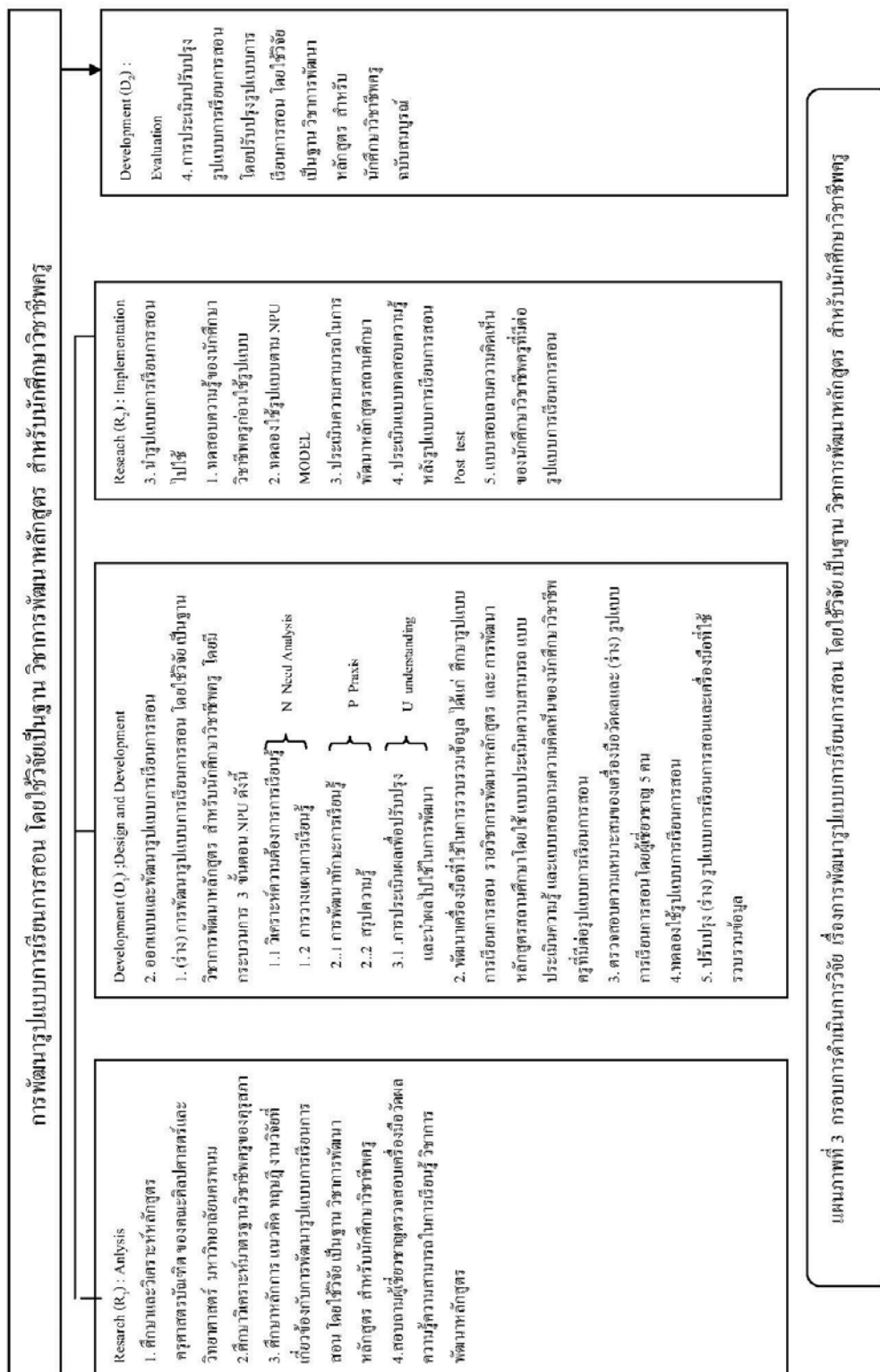
ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร(Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน วิชาการพัฒนาหลักสูตร (Design and Development)

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Implementation: I)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Evaluation: E)

รายละเอียดระยะดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนมีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยสาระความรู้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 เรื่อง คือ 1) การวางแผนหลักสูตร 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การจัดหลักสูตร และ 4) การประเมินหลักสูตร การเรียนรู้ตาม NPU แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คือ Need Assessment วิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้และการวางแผนการเรียนรู้ ปฏิบัติการ Praxis การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการสรุป วิพากษ์ความรู้ ความเข้าใจ Understanding การประเมินการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยประสิทธิภาพของกระบวนการ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (E_1) 80.00 และประสิทธิภาพของผลผลิต ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (E_2) 83.56

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน มีดังนี้

2.1 ความรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน พบว่าหลังพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก

2.3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยลำดับแรกคือ การใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้องค์ความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาเห็นด้วย มีส่งเสริมให้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับ

นักศึกษาวิชาชีพครูมีผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้นำกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และรูปแบบการเรียนการสอนการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลักสูตร (2) การออกแบบหลักสูตร (3) การจัดหลักสูตร และ (4) การประเมินหลักสูตร ได้มาจากการประมวล สาระสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้ใช้ผลจากการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ ทาบา เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส และวิชัย วงษ์ใหญ่ จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาขึ้นช่วยให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรได้ครบกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับผลที่ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planing Model) ของ Kember (2005) แล้วนำมาปรับใช้กับหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นในการทดลองครั้งนี้

การนำรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูไปทดสอบคุณภาพประกอบด้วยการเรียนรู้ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจในความรู้ ขั้นที่ 2 การระบุ การรับความรู้ และการทำความเข้าใจในความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบทบทวนความรู้ และการใช้ความรู้ใหม่ เป็นไปตามขั้นตอนการสร้าง

ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การทำความเข้าใจระดับในความรู้ ด้วยการสืบค้นความรู้จากสื่อต่างๆ ทั้งในรูปแบบเอกสาร จากหนังสือ วารสาร และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ (Web Base Learning)
- 2) การเลือกรับและทำความเข้าใจในสารสนเทศใหม่ ในขั้นตอนนี้ นักศึกษาจะนำความรู้มาสรุปให้เป็นความรู้ของตนเองและทำความเข้าใจในความรู้ใหม่ๆ
- 3) การตรวจสอบทบทวนและใช้ความรู้ใหม่ในขั้นตอนนี้ นักศึกษานำความรู้มาวิพากษ์และยืนยันความรู้ที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Biggs 3P Model (Biggs, 1999) คือ (1) Presage ที่คำนึงถึงบริบทของการสอนและปัจจัยเกี่ยวกับผู้เรียน (2) Process กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ที่ลุ่มลึก (3) Product ผลการเรียนรู้และเป็นไปในทำนองเดียวกันกับแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Process) ของออสบอร์น (Osborne, 1983) ซึ่งประกอบด้วย (1) Fact Finding (2) Idea Finding (3) Solution Finding และของ (Treffinger, 2000) (1) การเข้าใจความท้าทาย (2) การสร้างโมเดลหรือการสร้างแนวความคิด (3) การเตรียมตัวสำหรับการปฏิบัติ

2. จากประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และการศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตร ระหว่างการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาขึ้น ช่วยให้มีความรู้ ดังผลการวิจัยและเหตุผลดังนี้

ความรู้ของนักศึกษา ก่อน-หลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2.2 ความสามารถปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสามารถปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรได้ครบกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรในระดับดี มีคะแนนความสามารถในการปฏิบัติงานการพัฒนาหลักสูตร เป็นดังนี้ ได้ค่าเฉลี่ยปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 2.4$, S.D. = 0.72) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ รูปแบบการเรียนการสอน NPU ที่พัฒนามาจากแนวคิดการวิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นมาใช้ ซึ่งมีสาระสำคัญตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 เรื่อง คือ (1) การวางแผนหลักสูตร (2) การออกแบบหลักสูตร (3) การจัดหลักสูตร และ (4) การประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิด เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ (Saylor J.G, Alexander. W.M. and Lewis Arthur J. 1981:24) ออร์น สไตน์และฮันกิน (Allan C. Ornstien & Francis P. Hunkins, 1998: 198) จากการที่ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบคุณภาพตามแบบจำลองการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (The Constructivist Learning Model; CLM) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การทำความเข้าใจระดับในความรู้ ด้วยการสืบค้นความรู้จากสื่อต่างๆ ทั้งในรูปแบบเอกสาร จากหนังสือ วารสาร และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ (Web Base Learning) 2) การเลือกรับและทำความเข้าใจในสารสนเทศใหม่ ในขั้นตอนนี้ นักศึกษาจะนำความรู้มาสรุปให้เป็นความรู้ของตนเองและทำความเข้าใจในความรู้ใหม่ๆ 3) การตรวจสอบทบทวนและใช้ความรู้ใหม่ในขั้นตอนนี้ นักศึกษาจะนำความรู้มาวิพากษ์และยืนยัน

ความรู้ที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป การเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Biggs 3P Model (Biggs, 1999) คือ (1) Presage ที่คำนึงถึงบริบทของการสอนและปัจจัยเกี่ยวกับผู้เรียน (2) Process กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ที่ลุ่มลึก (3) Product ผลการเรียนรู้และผลการศึกษาวิจัย ของ Kember (2005) ที่ใช้แนวคิดแบบจำลองการวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning Model) และรูปแบบการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Model of Desired Outcomes) ที่ให้ความสำคัญกับการมีข้อตกลงร่วมกันในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนด (Desired Outcomes Evaluated by Student Engagement Project)

2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ การใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนในห้องเรียนด้วยตนเอง รองลงมาเห็นด้วยมีส่งเสริมให้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เหลืออีกจำนวน 18 ข้อ นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการ

พัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ประกอบด้วย 4 เรื่อง ดังนี้ 1. การวางแผนหลักสูตร 2. การออกแบบหลักสูตร 3. การจัดระบบหลักสูตร และ 4. การประเมินหลักสูตร ซึ่งมีประสิทธิภาพจากการทดลองนำไปใช้ ส่งผลให้ได้หลักสูตรที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอื่นๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถานศึกษาอื่นๆ ในระดับเดียวกัน ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร หรือรายวิชาอื่นๆ

2. จากการศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่ามีการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ในการสอนตามที่สถานศึกษาวางได้ดังนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ควรมีประสบการณ์การสอนและการวิจัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้และมีความสามารถในการวิจัยอย่างเพียงพอ

3. จากการวิจัยพบว่านักศึกษาวิชาชีพครูเห็นด้วยมากที่สุดกับการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ตลอดจนสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเน้นผู้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้การวิจัยเป็นฐาน

4. การนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรต้องเตรียมความพร้อม เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นบรรยากาศแห่งการให้กำลังใจซึ่งกันและกันจะทำให้ นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น และการนำรูปแบบการเรียน

การสอนไปใช้ในสถานศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย และสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนควรจัดทำคู่มือครูสำหรับการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งให้มีการกำหนดแนวทางผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

5. การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ได้ฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา ควรมีการประชุมชี้แจง และทำความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และผู้สอนที่จะจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะต้องเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ การสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์หลักสูตร ให้คำแนะนำ และสนับสนุนผู้เรียน ตลอดจนบันทึกความก้าวหน้าของผู้เรียน และสิ่งที่สำคัญ คือ ผู้สอนต้องมีความรอบรู้ในเนื้อหา และกระบวนการวิจัยเป็นอย่างดี และต้องเสียสละเวลาเพื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบทั้งในและนอกเวลาเรียนอย่างเพียงพอ

6. การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาและพัฒนาตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงจะเป็นแรงจูงใจให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การนำไปใช้สอนต้องมีการกำหนดโครงงาน ภาระงาน ระดับคุณภาพงาน และแผนหรือปฏิทินในการกำกับติดตามเป็นระยะๆ อย่างใกล้ชิด อีกทั้งการชี้แนะ แนะนำให้คำปรึกษา การให้รางวัล หรือขวัญกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ และเห็นความสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ร่วมกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาอื่นๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้เรียนต้องใช้เวลาในการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนด้วย

2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดอื่นๆ เช่น การพัฒนาในรูปแบบการศึกษาทางไกล การศึกษาแบบออนไลน์ การพัฒนารูปแบบรายวิชาในลักษณะ E-Learning เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. (2550). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.**
- ทิตนา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.**
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549). **มาตรฐาน การอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.**
- Beauchamp, George A. (1981). **Curriculum theory (4th ed.)** Illinois: F.E. Peacock Publishers.
- Biggs, J. (1999). **Teaching for Quality Learning at University (p. 202).** Buckingham, UK: SRHE and Open University.
- Bloom, B.S. Taxonomy of educational objectives. (1956). **Handbook II: Affective domain.** New York: Mckay.
- Kember, David. (2005). **Best practice in outcome-based teaching and learning at the Chinese University of Hong Kong.** Available from <https://www.cuhk.edu.hk/.../teaching/best-teaching-practice> 13, 14.
- Oliva. P.F. (1992). **Developing the Curriculum.** 3rd ed. New York: HarperCollins.
- Ornstein, A and Hunkins, F. (1998). **Curriculum: Foundations, Principles and Issues.** Boston: Allyn & Bacon.
- Osborne, R. and Wittrock, M. (1983). **Learning Science: A Generative Process, Science Education, 67 (4): 489-508.**
- Saylor. J.Galen. Alexander. (1981). William M. and Lewis, Arthur J. **Curriculum Planing for Better teaching and learning (4th ed.)** New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development; Theory and practice.** New York: Harcourt, Brace and World.
- Treffinger,D.J.,Isaksen,S.G.,& Dorval,K.B. (2000). **Creative problem solving: An introduction (3rd Ed.).** Waco, TX: Prufrock Press.
- Tyler, Ralph W. (1949). **Basic principle of curriculum and instruction.** Chicago: University of Chicago Press.